

Motion till riksdagen 2021/22:1009

av Johan Pehrson m.fl. (L)

med anledning av prop. 2020/21:216 Nya regler om husrannsakan för att söka efter vapen och andra farliga föremål

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen antar regeringens förslag till ny paragraf 20 b § i polislagen (1984:387) med den ändringen att paragrafens andra stycke utgår.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utökade möjligheter till husrannsakan och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Liberalerna har sedan länge arbetat för ett mer ändamålsenligt regelverk för att ge polisen möjlighet att göra husrannsakan i sökande efter bl.a. vapen och sprängämnen. Förslagen i propositionen är steg i rätt riktning och bör genomföras, men dessa förändringar är inte tillräckliga.

Lagändringarna i propositionen avgränsar sig till att ge polisen ökade befogenheter att i brottsförebyggande syfte söka efter vapen, sprängämnen m.m. i gemensamma utrymmen i eller i anslutning till flerbostadshus. Sådana utrymmen kan t.ex. vara trappuppgångar, tvättstugor, cykelrum, soprum och garage. Däremot påverkas inte reglerna vad gäller bostäder.

Liberalerna ifrågasätter den begränsning i lagförslaget som innebär att en polisman endast i brådskande fall får undersöka trappuppgångar, tvättrum, garage etc. utan föregående beslut av Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Redan i dag kan en polisman med stöd av 20 a § polislagen genomsöka bilar och båtar utan föregående beslut från Polismyndigheten eller Säkerhetspolisen. Typiskt sett torde det vara en mindre integritetskänslig åtgärd att genomsöka ett trapphus än att genomsöka bilar och båtar. Den begränsning som regeringen föreslår kommer att menligt påverka förslagets effektivitet, och det andra stycket i regeringens förslag till ny 20 b § bör därför utgå.

Reglerna för att göra husrannsakan i bostad är strikta och ska vara det, eftersom husrannsakan är ett tvångsmedel som innebär stora ingrepp i den enskildes privata sfär. Det finns dock anledning att överväga reglerna om husrannsakan vad avser möjligheten att motverka skjutningar eller sprängningar med koppling till organiserad brottslighet eller motverka risken för hämndaktioner när sådana har inträffat.

Det finns en möjlighet i 28 kap. 3 § rättegångsbalken att göra husrannsakan i en lokal som brukar användas gemensamt av personer som kan antas ägna sig åt brottslig verksamhet, om det förekommer anledning att anta att brott har förövats för vilket det är föreskrivet fängelse mer än ett år i straffskalan. Denna möjlighet får dock inte komma i fråga för en lokal som för den berörda personen huvudsakligen utgör bostad. Det bör analyseras huruvida denna bestämmelse borde kunna få utökad tillämpning i situationer där det finns konkret underrättelse- eller spaningsinformation som pekar på att det finns vapen eller sprängmedel i en bostad där den boende har kopplingar till organiserad brottslighet och redan tidigare är dömd för grova våldsbrott, narkotikabrott, vapenbrott eller liknande brott. I översynen måste ingå en noggrann rättssäkerhetsanalys och överväganden av konsekvenserna för skyddet för den personliga integriteten av eventuella lagändringar på denna punkt.

Tidigare hade polisen en möjlighet att genomföra husrannsakan i kända kriminella miljöer, s.k. tillhåll, utan att det fanns en skälig misstanke om brott. I dag vet polisen ofta mycket väl vilka gängkonflikter som ligger bakom både skjutningar och sprängningar. Därför bör ytterligare åtgärder vidtas för att ge polisen ökade möjligheter att göra husrannsakan i kända kriminella miljöer för att förebygga och förhindra bl.a. skjutningar och sprängningar.

Till följd av motionsyrkanden från bl.a. Liberalerna gjorde riksdagen under våren 2021 ett tillkännagivande med denna innebörd. Det är nu viktigt att regeringen följer riksdagens uppmaning och anpassar lagstiftningen till dagens utmaningar.

Johan Pehrson (L)

Maria Nilsson (L)

Gulan Avci (L)

Mats Persson (L)

Lina Nordquist (L)

Christer Nylander (L)

Allan Widman (L)